

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

5. De esse creaturarum ab æterno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

habitu sine dependentia à causa efficiente, esse existere illimitatum, & infusum, esse vero seu existere receptum, hoc est non receptum in aliquo realiter distinctio, non esse illimitatum neque infinitum, sicut neque rationalitas est illimitatum quid ex eo quod non sit quid receptum in aliquo realiter distinctio: & idem est de omnibus gradibus metaphysicis substantialibus.

Ad illud de limitatione actus per potentiam.

Dico primo: si quidpiam veritatis habeat, intelligendū esse de actu realiter distincto à potentia, qualem actum nego esse existentiam, & oppositum asserere est petere principium. *Dico secundo:* licet actus habeat potentiam, per quam limiteur, omnem tamen limitationem actus non provenire ab illa potentia, vt manifestum est in forma ignis, quæ licet limiteur à materia ignis ad esse in tali individuo, tamen non limitatur ab illa sic, vt ab illa habeat non tribuere operationes formæ aquæ, aut formæ hominis competentes; sed hanc limitationem habet à se ipsa; & sanè eodem modo existentia, quamvis si haberet potentiam realiter distinctam, in qua reciperetur, limiteretur ab illa, tamen posset habere à se ipsa aliquam limitationem, etiam si non haberet talem potentiam.

Rursus, limitatio quam habet existentia finita est limitatio à qua habet non existere necessario nec facere essentiam sibi correspondentem existentem necessario: sed certè hoc non habet ex alio capite, quam quod non existat à se independentem à causa efficiente, & quod non debeat illi causa efficiens, quæ necessario ipsam producere debeat: hoc autem posset esse verum, siue haberet potentiam, in qua reciperetur, siue non; unde chimericè mihi videtur recurri ad illam potentiam.

Dices cum eodem Autore: ens non habere limitationem ex eo, quod produci potest realiter à Deo, quia alias Filius æternus esset limitatus, cum produceretur à Patre.

Respondet distinguendo antecedens: ex eo quod producatur quomodocumque, concedo: ex eo quod producatur sic vt posset non produci, nego antecedens.

Itaq; existentia colligitur esse limitata ex eo quod non necessario producatur ab vlla causa, nec habeat etiam à se necessario existere; & ex eo etiam habet aliam limitationem, quod non sit nara facere existentem nisi essentiam limitatam; unde cum nullam aliam limitationem debeat habere, & possit colligi habere has absque recursum ad potentiam realiter distinctam in qua reciperetur, propterea satis impertinenter recurritur ad illam potentiam.

Obijciens ultimo: sequeretur quod creaturæ essent existentes per essentiam, sicut Deus est, sed hoc est absurdissimum, ergo. Probatur sequela, quia propterea Deus dicitur existere per essentiam, seu essentialiter, quia existentia identificatur ipsi; ergo si existentia identificetur essentia creaturæ, creatura etiam erit existens essentialiter seu per essentiam.

Respondet negando sequelam cum probatione: sed propterea Deus dicitur existens realiter per essentiam, quia vt existat, non dependet à causa efficiente, sed necessario independentem ab omni causa existit realiter; creatura vero non existit independentem à causa efficiente, sed necessario dependet à tali causa, & consequenter potest existere, vel non existere.

CONCLUSIO II.

45. *Existentia & essentia formaliter distinguuntur.* Hæc est communis, si præcindatur à controversia de distinctione formali actuali, & intelligatur hic per distinctionem formalem illa, quæ non est realis.

Probatur, quia sunt diuersi omnino conceptus, qui habentur de re secundum essentiam & secundum existentiam: nam intelligitur quoad existentiam per hoc quod intelligatur esse extra nihil, seu in statu, in quo possit exercere suas operationes independentem ab aliqua actione noua causæ efficientis, quæ deberet ipsi superuenire; intelligitur vero secundum essentiam, quatenus intelligitur secundum quod habet talem vel talem particularem naturam, vt potens discurre, aut esse per se, aut esse in alio: sed hi conceptus sunt distincti: ergo est aliqua distinctio non realis inter essentiam & existentiam.

Quod si quæras, an sit Scotistica distinctio formalis, ita vt existentia dicat formalitatem superadditam formalitati essentia. *Existimo* quod non, quia illa ipsa formalitas essentia se ipsa potest existere, supposita actione causæ efficientiæ, si dependeat à tali causa, & superflueret, aliam formalitatem in ordine ad hoc ipsi superaddere: nec distincti conceptu semper arguunt distinctionem formalem Scotisticam, vt patebit ex dicendis in disputatione de distinctione formali: & per hoc patet ad fundamentum aduersariorum.

QUESTIO V.

De esse creaturarum ab æterno.

46. *Suppono* iam nullas creaturas productas fuisse realiter à Deo ab æterno, quamvis posset aliquas producere: hoc tamen non obstante certum est Deum ab æterno cognouisse omnes creaturas non solum secundum esse creaturæ vt sic; sed secundum rationes particulares earum, quatenus sunt inter se distinctæ rationis, & consequenter non potest esse dubium, quin qualibet creatura fuerit ab æterno possibilis, quia non fuit impossibilis, alias esset chymera, & non posset esse possibilis in tempore.

Quæritur ergo hic quodnam esse habuerunt ab æterno. *Henricus* videtur dicere, quod habuerunt esse reale ab æterno, non tamen existentia, sed essentia. At reuera non videtur cum intellexisse per esse reale essentia aliud quam quod communiter intelligunt alij authores, per illud esse quod creaturis ab æterno tribuit. Vnde existimo potius de nomine cum ipso quam de re esse controuersiam. Sed quomodo cumq; ipse suam intellexerit sententiam, quid in rei veritate dicendum sit, sequentibus conclusionibus proponam.

CONCLUSIO I.

47. *Creatura nullum habuerunt esse reale simpliciter ab æterno.* Hæc est communissima cum *Dolore* in 1. dist. 39.

Probatur primo: omnia in tempore producta sunt quoad esse reale simpliciter, ergo non habuerunt esse reale simpliciter ab æterno.

Dices: producta sunt in tempore quoad esse reale existentia, non vero quoad esse reale essentia.

Contra, quia esse existentia realis est esse reale simpliciter; ergo si non habuerunt esse reale existentia ab æterno, non habuerunt esse reale simpliciter.

Probatur secundo conclusio, & impugnatur simul illa responsio, antequam producta sunt in tempore, vel poterant exercere operationes sibi competentes, v. g. homo discurre, ignis calefacere &c. vel non poterant. Si poterant, ergo habuerunt statum existentia realis, & sic non solum quoad esse essentia, sed quoad existentia fuerunt ab æterno, & propterea aut impossibilis aut inutilis erat productio ipsorum in tempore. Si poterant, ergo non habuerunt vllum esse reale simpliciter; nam per esse reale simpliciter intelligimus esse tale, ratione cuius possit res exercere operationes sibi competentes.

Probatur tertio, quia si creatura haberet esse reale essentia ab æterno, maxime quia secundum essentiam intelligebatur à Deo ab æterno: sed hoc non sufficit, vt dicatur habere esse reale ab æterno: ergo.

Probatur minor, quia non minus Deus cognovit res easdem essentias quam existetias ab æterno, sed ex eo quod cognoscat existentias ab æterno, non dicitur res habere esse reale existentia ab æterno; ergo neque ex eo quod cognoscat essentias rerum ab æterno, debet dici, quod habeant ab æterno esse reale essentia simpliciter. Et per hoc solum manet primum fundamentum aduersariorum.

48. *Obijciens præterea pro iis:* ab æterno verum erat dicere, quod homo erat animal rationale, & hinc propositio illa dicitur æterna veritatis, & non dependere ab actuali existentia hominis: sed non apparet quomodo possit esse vera, nisi homo haberet aliquod esse reale ab æterno: ergo.

Respondet primo retorquendo argumentum, quia non minus verum erat ab æterno, quod homo est animal rationale, quam quod existentia distinguatur realiter,

Non tamè
disting-
tione
rigorosa
Scotisti-
ca.

Creaturæ
non ha-
buerunt
vllum esse
reale sim-
pliciter ab
æterno.

Primum
fundamē-
tum ad-
uersario-
rum.

Existentia
& essentia
disting-
guuntur
formali-
ter.

ant

aut non distinguatur realiter ab essentia: sed ex veritate huius propositionis non sequitur existentiam fuisse realiter ab æterno: ergo neque ex veritate alterius sequitur hominem fuisse realiter ab æterno.

Respondeo secundo distinguendo maiorem: ita ut sensus esset quod homo existeret realiter ab æterno, & quod haberet ab æterno realem & necessariam connexionem cum animalitate & rationalitate, nego maiorem: ita ut sensus, sit quod homo sit talis natura: ut non possit esse, quin sit animal rationale, & si esset ab æterno realiter existens, deberet etiam esse necessario realiter animal rationale, concedo maiorem, & nego minorem.

CONCLUSIO II.

Creatura
æ ab
æterno
habuerit
aliquid
esse.

49. *Omnes creaturae habuerunt aliquod esse ab æterno.* Hæc vix potest negari, quia intelligebantur ab æterno à Deo, & actu terminabant cognitionem diuinam: ergo habuerunt ab æterno aliquod esse, secundum quod terminabant istam cognitionem, siue primario terminauerint illam, siue secundario.

Obiicitur, si haberent aliquod esse ab æterno, vel illud esse deberet reale, vel rationis, non rationis, quia sic nunquam possent realiter existere: repugnat enim enti rationis realis existentia; non etiam reale propter conclusionem præcedentem; ergo nullum esse habuerunt ab æterno.

Respondeo distinguendo maiorem: deberet esse reale, prout esse reale opponitur enti rationis, concedo maiorem, & nego minorem pro secunda parte: deberet esse reale simpliciter, prout esse reale dicitur illud esse, secundum quod res est extra nihil, & potens operari operationes sibi competentes absque actione aliqua superueniente, nego maiorem.

CONCLUSIO III.

50. *Illud esse, quod habent creaturae ab æterno, verbi gratia homo, non consistit in denominatione extrinseca desumpta ab omnipotentia Dei neque in non repugnantia; neque in aliqua relatione siue reali, siue rationis, siue actuali, siue apriori.* Hæc est Doctoris supra, & communior contra aliquos Thomistas, qui videntur dicere, quod esse illud nihil aliud sit, quam esse possibile, & quod illud esse possibile sit denominatio desumpta ab omnipotentia Dei.

Probatur prima pars primo, quia nulla est denominatio extrinseca absque denominato; ergo si sit ab æterno denominatio extrinseca desumpta ab omnipotentia Dei, debet esse aliquid, quod per ipsam denominetur: ergo esse, quod habent creaturae ab æterno, non consistit in sola denominatione.

Illud esse
non est
denominatio
extrinseca.

Probatur secundo, & tertia pars, quia creaturae habent ab æterno esse diuersæ rationis, & ut sic cognoscuntur à Deo; cognoscit enim ab æterno Deus, quod homo sit distinctæ rationis ab equo: sed illa diuersitas non potest præcise oriri ex denominatione aliqua desumpta ab omnipotentia Dei; ergo esse creaturarum ab æterno non consistit tantum in illa denominatione.

Probatur tertio, quia ab æterno cognoscit Deus esse aliquam rationem in homine, ratione cuius sit possibilis, & possit habere denominationem possibilis ab omnipotentia Dei, non vero in chymera; ergo datur aliquid ab æterno præter illam denominationem.

51. *Probatur secunda, & tertia pars*, quia omnis non repugnantia, & omnis relatio fundatur in aliquo, quod habet non repugnantiam & relationem, ergo si sit non repugnantia aliqua hominis ab æterno, aut vlla relatio ipsius, debet ipsemet aliquo modo esse ab æterno.

Confirmatur: Ideo Petrus non repugnat, & chymera repugnat, quia Petrus habet naturam distinctæ rationis à natura chymere; ergo non repugnantia Petri præsupponit naturam ipsius.

Confirmatur secundo, quia non possunt creaturae co-

gnosci ut distinctæ rationis, per hoc quod cognoscantur non repugnantia earum; ergo debent habere aliquod aliud esse præter non repugnantiam; neque possunt etiam cognosci ut distinctæ rationis per vllas relationes, nisi relationes cognoscantur esse diuersæ rationis, neque possunt cognosci relationes esse diuersæ rationis, nisi quatenus cognoscerentur termini earum esse diuersæ rationis aut fundamenta: sed relationes, quas dicerent creaturae ab æterno, & in quibus consisteret esse earum, non possunt habere diuersitatem ex parte termini, quia terminus earum omnium est omnipotentia Dei; ergo debent habere diuersitatem, ex parte fundamenti, & consequenter præter esse relationis debet esse fundamentum ipsius ab æterno.

Confirmatur, quia non est minus conueniens quod ipse homo secundum esse suum absolutum esset aliquo modo ab æterno, quam quod vlla relatio, quam diceret, esset ab æterno.

Confirmatur secundo, quia illud est ab æterno possibile & intelligitur ut tale à Deo, quod potest poni in tempore: sed ipse homo, & non tantum denominatio aut relatio ipsius, potest poni in tempore: ergo quod est ab æterno non est tantum denominatio aut relatio vlla.

CONCLUSIO IV.

52. *Illud esse, quod habent creaturae ab æterno, est esse quoddam diminutum, quasi medium inter esse rationis, & esse simpliciter reale.* Hæc est Scoti supra cum suis omnibus, & patet, quia non est esse simpliciter reale, ut patet ex prima conclusione; neque esse rationis, cum non habeat repugnantiam: est autem aliquod esse conueniens cum esse rationis in hoc, quod non sit esse reale simpliciter & cum esse reali simpliciter in hoc, quod non repugnet ipsi existere: est magis perfectum, quam esse rationis, propter non repugnantiam, & minus perfectum quam esse simpliciter, cum non sufficiat, ut possit res operationes sibi competentes elicere: ergo est esse quoddam diminutum, medium inter esse rationis, & esse reale simpliciter: potest autem vocari esse intentionale, quia sufficit ad terminandam intellectionem.

Est esse
diminutum
medium
inter
esse reale
simpliciter
&
esse rationis.

CONCLUSIO V.

53. *Illud esse diminutum non producit per actum diuini intellectus.* Hæc est contra multos Scotistas, & videri posset esse contra Scotum supra, sed non est tamen, ut postea videbitur.

Non
producit
per
actum
intellectus.

Probatur primo, quia obiectum scientiæ speculatiuæ, non sit per illam, sed potius præsupponitur ipsi: Sed scientia, qua cognoscit Deus creaturas ab æterno, est speculatiua; ergo non dat creaturis esse illud, secundum quod cognoscit illa.

Probatur secundo, quia prius natura terminatur scientia diuina ad obiectum primum, quam ad secundarium: Sed in illo priori creaturae habent esse possibile saltem remotum & fundamentale, non enim repugnabant: ergo non recipiunt illud esse à scientia Dei, qua cognoscuntur.

Confirmatur, quia si per impossibile Deus non cognosceret creaturas, & tamen posset eas, tanquam causa naturaliter agens, producere in tempore, haberent esse possibile ab æterno, & quod non possint sic produci non oritur ex natura ipsorum, sed ex modo agendi & perfectione Dei; ergo non habent esse suum possibile à scientia Dei, neque consequenter ab intellectu diuino.

Dices, hinc sequi quod habeant esse possibile materialiter à seipsis non verò formaliter.

Contra primo, quia gratis dicitur quod illud non esset esse possibile, formaliter loquendo.

Contra secundo, quia sufficit quod habeant aliquod esse, siue dicatur materiale, siue fundamentale, siue remotum independentem ab intellectu diuino; hoc enim est intentum conclusionis.

Gggg

Confi

Confirmatur, quia illud esse quod tum haberent, esset esse distinctæ rationis ab esse chymera: sed nihil aliud volumus quam quod creatura ab æterno habeant aliquod esse distinctæ rationis ab esse chymerarum, & hoc independentem ab operatione intellectus diuini.

*Probat*ur tertio, quia nisi creatura haberent esse aliquod possibile à seipsis, independentem ab actu intellectus diuini, non esset ratio quare homo potius esset possibilis quam chymera: nam intellectus diuinus intelligit utrumque tanquam obiectum secundarium: nec esset vlla ratio cur tribueret possibilitatem vni potius quam alteri.

Quod si dicatur Deum non cognoscere Chymeram; præterquam quod hoc sit falsum, adhuc non tollit difficultatem, quia non esset ratio cur intelligeret hominem, & non intelligeret chymeram, nisi quia homo esset ex se possibilis, chymera non esset; ergo præsupponitur possibilitas aliqua saltem remota & fundamentalis (quod sufficit nostro intento) in homine ante intellectionem diuinam.

55. *Obiicies primo Scotum in 1. dist. 39.* dicentem quod esse possibile creaturarum competit ipsis per intellectum diuinum; ergo conclusio est contra ipsum.

Respondet distinguendo antecedens, esse possibile proxime, concedo; remote, nego.

Et si quæras, cur si aliquod esse possibile competat ipsis sine intellectu, non competat etiam ipsis esse possibile proximum.

Respondet, quia non possunt produci nisi per voluntatem aut omnipotentiam; voluntas autem nequit eas producere, nisi proponatur ab intellectu: unde non sunt possibles proxime, nisi intelligantur: & consequenter ab intellectu constituuntur in esse possibili proxime.

Obiicies secundo: De creatura ratione est quod sit ab alio: ergo creatura possibilis debet esse ab alio: sed non potest esse ab alio, quam ab intellectu diuino, ergo est ab illo.

Respondet distinguendo maiorem: quod sit ab alio quantum ad hoc, quod non possit habere esse reale simpliciter, nisi ab alio, concedo maiorem: quod non possit habere esse illud diminutum & possibile nisi ab alio, nego maiorem.

Confirmatur, quia non haberet esse creatura ex eo quod haberet esse ab intellectu diuino: ergo ex eo quod sit creatura, non sequitur quod sit ab intellectu diuino. Probat sequela, quia filius diuinus habet esse ab intellectu diuino, & tamen non est creatura: ergo ex eo præcisè quod habet aliquod esse ab intellectu diuino non sequitur quod sit creatura.

Dices non sufficere quod sit ab intellectu diuino quomodo documque, sed requiri ulterius quod sit distinctum realiter ab intellectu diuino.

Contra: ergo negatio identitatis cum intellectu diuino ac essentia diuina, sufficit ad hoc quod quis habeat esse creatura, quamuis procedat ab intellectu: sed quemadmodum illa negatio sufficeret ad hoc, sufficeret etiam ad idem, etiam si non procederet ab intellectu diuino, & consequenter creatura illa possibilis esset creatura, licet non procederet ab intellectu diuino.

Dices non sufficere illam non identitatem, quia si esset ignis ab æterno ex natura sua intrinseca absque dependentia à Deo, non esset creatura, licet esset distinctus realiter à Deo. Unde requiritur ultra illam non identitatem dependentia.

Contra, quia nulla est ratio cur ad esse creatura requireretur maior dependentia, quam talis ratione cuius non posset habere esse reale simpliciter absque Deo: talis autem dependentia esset in creatura possibili, quamuis à Deo non acciperet esse suum possibile per operationem intellectus diuini.

Obiicies tertio, si Deus repugnaret, repugnaret etiam creatura possibilis: ergo creatura possibilis habet esse suum à Deo.

Respondet distinguendo antecedens: ex defectu in-

fluxus vltius in esse possibili, nego: ex eo quod si Deus repugnaret, non esset aliqua causa, quæ posset dare creatura esse simpliciter & consequenter non haberet esse possibile, concedo antecedens: & distinguo consequens: quatenus non esset possibilis, nisi Deus esset, concedo consequentiam: quatenus Deus communicaret ipsi esse possibile per influxum aliquem realem, aut intentionalem, nego consequentiam. Itaque quemadmodum nisi esset oculus, non esset color aliquis visibilis fundamentaliter, & tamen oculus non dat ipsi esse visibile sic: & nisi esset filiatione non esset paternitas licet paternitas non det esse filiationi, neque è contra: Ita in proposito, si non esset Deus, non esset creatura possibilis, & tamen Deus non dat creatura esse possibile, saltem fundamentaliter: sed habet illud esse à se ipso formaliter, & necessario.

ADDITIONO

Doctrinam meam in hac questione non solum impugnatur Mastrius disp. 8. suæ Metaphysicæ in secunda parte, quæ ad me Parisios cum instaret finis secundæ mei cursus editionis peruenit; sed satis grauiter censuratur. Sed de censura, vel quia ipsius, non sum sollicitus; quam rectè impugnauerit hic examinauo.

Primo itaque n. 12. probat esse diminutum quod tribuo creaturis ab æterno medium inter ens reale & rationis esse mere Chymericum & fictitium: quia implicat dari medium inter contradictoria: talia autem sunt ens reale & rationis, quia ens primo æquiuoce diuiditur in ens reale & rationis, ergo non datur aliquid medium inter illa: ergo esse diminutum partim reale partim rationis est fictitium ac Chymericum. Sine dubio si Mastrius me hic, ubi tamen certus sum quod non obsecute loquar, intellexisset, vel nullo modo se opponeret, vel aliam impugnationem excogitaret. Docueram esse diminutum creaturarum ab æterno esse medium inter ens reale simpliciter, (per quod intellexi ens realiter existens) & ens rationis, non quod participaret utriusque entis rationem (ut mala fide imponit mihi Mastrius) quia sic esset ens rationis & ens realiter existens, quod implicare nullus est Philosophicus tyro qui ignorare possit; sed quod haberet quandam conuenientiam, seu proportionem cum utroque, quatenus scilicet, ut manifeste expressi, & ex me proponit ipsæmet Mastrius, non existit realiter, sicut nec existit ens rationis, & non repugnat tamen ipsi existere, sicut nec repugnat enti realiter existenti. Quæro iam à Mastrio an non sit verum, quod si creatura habeant vllum esse ab æterno illud debeat esse tale, ut non sit realiter existens: Certe nisi verum sit, quod non sit realiter existens, debet aut esse realiter existens, quod nec ego nec vllus somniauit; aut debet esse ens rationis, & sic non erit esse creaturarum: ergo manifestum est quod illud esse necessarium quod habent creatura ab æterno, si vllū esse habeant, non sit realiter existens: ergo in hoc conuenit illud esse cum quocumque; quod non realiter existit: sed ens rationis non existit realiter: ergo illud esse conuenit cū ente rationis in hoc. Rursus quæro an illud esse non sit possibile, aut an non sit tale, cui non repugnat realis existentia: certū est quod sic, quia aliās esset ens rationis, & sic, ut dixi, non esset esse creaturarum: ergo in hoc conuenit cum quocumque; cui non repugnat realis existentia: sed enti realiter existenti non repugnat realis existentia: ergo illud esse in hoc conuenit cum tali ente. Hoc autem ego solummodo volui.

Rursus quæro an si detur aliquod esse, quod non sit reale simpliciter, hoc est realiter existens; nec etiā ens rationis, illud non possit ac debeat dici mediare inter utrumque, hoc est non esse neque vnum, neque alterū: at illud esse quod habent creatura ab æterno, non est ens realiter existens, nec ens rationis: ergo est medium inter illa, hoc est neque vnum neque alterum. Hæc est mea doctrina, quam sane nescio, cur aut quis possit inficiari supposito quod concedatur semel quod creatura habeant vllum esse proprium ab æterno, sed iam respondendum ad impugnationes Mastrii in forma.

Esse creaturæ ab æterno est medium inter ens reale & rationis.

Ad primam distinguo minorem: sed ens reale simpliciter, hoc est realiter existens, & ens rationis sunt contradictoria; nego minorem: ens reale hoc est illud cui non repugnat realis existentia & ens rationis sunt contradictoria transeat minor, & similiter distinguo consequens: ergo inter reale simpliciter, hoc est ens realiter existens & ens rationis non datur medium nego; inter ens reale hoc est illud cui non repugnat realis existentia, non datur medium, transeat consequentia.

Ad secundam transeat prima consequentia, & concedo absolute secundam: neque ego aut dixi aut somniaui dari aliquod ens partim reale, partim rationis, sed dixi & dico dari aliquod ens quod non sit, neque ens reale realiter existens neque ens rationis, & tale sine dubio est Antichristus & omnis creatura possibilis non realiter existens.

Secundo num. 14. impugnatur tanquam minus rationabile, quod docui, illud esse diminutum creaturarum ab aeterno esse independentem à Deo, quantum ad hoc quod non fiat, nec per intellectum nec per voluntatem diuinam, sed quod competat ipsis à seipsis formaliter, sine cooperatione vilius causæ efficientis: quia inquit primo sic possent gloriari creaturæ quod haberent aliquod esse saltem diminutum & à seipsis omnino independentem à Deo. Secundo quia de ratione creaturæ est quod in quocunque suo esse quo recedit à nihilo, siue sit esse diminutum siue completum, dependeat à Deo, nam totum esse ipsis est participatum; Tertio quia quod semel est participatum, semper deinceps est tale, quia est tale ab intrinseco suo & essentialiter. Quarto quia hæc dicendi modus est absurdior, quam Henrici, quia hic ponebat dependentiam esse realis, quod ipse creaturis tribuit, à Deo tanquam à causa exemplari; ego vero pono esse diminutum omnino independentem à Deo. Quinto denique quia hoc est directe contra Doctorem. 1. d. 39. & 43. docentem quod illud esse creaturarum esset à Deo principiativè, & ex ipsis formaliter.

Ad primam impugnationem ex his. Respondeo non esse inconueniens quod creaturæ possint gloriari, hoc est dicere & agnoscere quod ab ipsarummet natura intrinseca competat ipsis, quod non repugnet ipsis realiter existere, sicut non est inconueniens, etiam secundum Mastrium, quod possint gloriari, quod ab ipsis formaliter habeant, quod sint possibiles & sicut non est inconueniens quod homo possit dicere, quod Deus ipse non possit efficere, ut sit lapis aut ens rationis.

Ad secundam, dico primo falsum supponi in ea: nempe creaturam secundum esse diminutum recedere à nihilo, nam proprie loquendo quidquid non existit realiter, est nihil. Vnde cum creaturæ, quamuis habeant esse diminutum, non existant realiter, sunt nihil & consequenter per esse diminutum non recedunt à nihilo.

Dico secundo supponendo tamen quod creaturæ habentes esse diminutum non sint nihil, male supponi, nihilominus quod recedant à nihilo secundum illud esse, quia quod recedit ab aliquo, supponitur fuisse cum illo, aut in illo, creaturæ vero nunquam fuerunt cum nihilo, quod opponitur esse diminuto: ergo per esse diminutum non bene dicuntur recedere à nihilo.

Dico tertio, dando quod per esse diminutum habeant & non esse nihil & recedere à nihilo quod opponitur illi esse diminuto, falsum esse quod secundum illud esse dependeat à Deo, & id asserere est directe petere principium, & licet totum esse creaturæ sit participatum, id debet intelligi quantum ad hoc, vel quod habeat aliquam rationem idealem in Deo quam aliquo modo participat, quatenus est aliquo modo similis illi; vel quantum ad hoc quod est talis naturæ, ut non possit habere realem existentiam absque dependentia à Deo tanquam à causa efficiendi quod facit ad propositum.

Ad tertiam, concedo quod esse creaturæ in eo sensu, in quo est semel participatum, sit sepe tale; vnde quandoquidē habeant creaturæ esse participatum in hoc sensu quod esse possibile ipsarum conveniat ipsis remote & fundamentaliter à seipsis sine eo quod habe-

ant illud esse à diuino intellectu aut voluntate, etiam quando producantur realiter in tempore, & participant esse realis existentia à Deo, habent illud esse possibile à seipsis in eodē sensu imparticipatum, nec id impedit quo minus habeant esse realis existentia participatum à Deo, imo iuvat maxime ad hoc, quia reuera si ne illo esse possibili non possent à Deo accipere esse realis existentia, sicut nec Chymera potest.

Ad quartam nego meum modum dicendi esse absurdum & consequenter nego, quod possit esse absurdior quam modus dicendi Henrici, quamvis enim hic admitteret dependentiam à Deo tanquam à causa exemplari, tamen ponebat esse creaturarum esse reale simpliciter, nihil autem absurdius quam ponere esse reale simpliciter cum dependentia à causa exemplari sola sine dependentia à causa effectiua: Ego vero pono tantum esse diminutum sine dependentia ab illo quod communicaret principiativè illud esse & hoc propter rationes valde urgentes.

Ad quintam nego meam doctrinam esse contra Scotum, quem sufficienter explicavi ante.

Ipsemet Mastrius num. 15. proponit meam expositionem Scoti & responsionem ad dependentiam quam debent habere creaturæ, nempe quod Scotus loquatur de esse possibili proximo creaturarum, non de remoto; & quod sufficiat ut creaturæ habeant dependentiam necessariam à Deo quantum ad omne esse reale simpliciter.

Sed conatur utramque impugnare, secundum quidem de dependentia primo quia de ratione creaturæ est quod dependeat à Deo quoad omne suum esse quod habet extra Deum & à Deo realiter distinctum, siue existentia completum siue diminutum. At in hoc discursu manifeste petitur principium.

Secundo quia esse imparticipatum reddit se omnino independentem. Hic etiam peccatur eodem peccato nec apparentiam habet quin illud, quod esset possibile tantum independentem ab alio principio, posset habere dependentiam in esse actuali, imò si non posset habere talem dependentiam, non esset possibile.

Tertio quia existentia rei proportionatur essentia: ergo si essentia rei habet independentiam, etiam existentia independens esse debet. Respondeo distinguendo consequens; si habeat independentiam quantum ad esse reale simpliciter concedo, si quantum ad esse diminutum & possibile nego consequentiam. Nec certe capio quomodo existentia in mea sententia non habeat sufficientem proportionem cum essentia; nam quando essentia est in esse possibili, etiam existentia est in tali esse & quando essentia est extra causas & habet esse actuale, existentia etiam hoc competit, & quemadmodum essentia est independens quoad esse possibile dependens vero quoad esse reale simpliciter: ita existentia etiam se habet.

Quarto, quia cum res producit in tempore in esse realis existentia vel adhuc retinet illud esse diminutum vel non, non secundum quia existentia est complementum eius: ergo primum: sed creatura producta quoad omne esse suum dependet à Deo: ergo illud esse diminutum erat participatum, alioquin non eadem essentia foret rei existentis & possibilis.

Respondeo rem productam retinere illud esse diminutum quantum ad omne positum, ipsius, non vero quatenus dicit negationem existentia realis, quia tum illud, quod ab aeterno non existeret, existit realiter. Distinguo autem subsumptum: quoad omne suum esse reale simpliciter, concedo, quoad omne esse diminutum nego.

Quinto quia Deus non esset Deus si esset independens, quoad existentiam & dependens quoad essentiam, quia petit esse independens in omni suo esse: ergo contra creatura non erit creatura, si ponatur dependens quoad esse existentia, non autem quoad esse essentia, quia ex ratione sua petit ut sit dependens in omni esse reali quantumvis minimo.

Gggg

Respon

Respondeo ad hoc miræ subtilitatis argumentum, negando consequentiam in cuius probatione rursus petitur principium. Si autem quæretur, cur Deo non sufficeret independentia quantum ad existentiam & dependentia quantum ad essentiam & creaturæ vero possit sufficere dependentia quoad existentiam cum independentia quoad esse essentia; quam difficultatem videtur intendisse Maftrius. Respondeo, Quia non posset Deus habere dependentiam quoad essentiam quin eam haberet quoad existentiam; nam tota dependentia quam posset habere quoad essentiam esset in ordine ad existentiam, creaturæ vero bene potest habere independentiam quoad esse essentia, seu possibile, quamuis haberet dependentiam quoad esse reale existentia.

Sexto denique (nam numquam finit Maftrius in cōglomerandis huius farinae rationibus) quia mea doctrina valde accedit ad errorem Vvicleffii, imo & eum excedere videtur, dum doceo esse illud diminutum esse independentem à Deo. Ita videtur Maftrio, quid tum? Sed Respondeo crassum errorem esse id putare; Vvicleffus enim posuit esse reale simpliciter ab æterno & illud ipsum independentem à Deo; ego vero non pono nisi esse diminutum, seu possibile.

Impugnat deinde expositionem meam Scoti, sed petendo tantum principium, hoc est negando Scotum loqui de esse possibili proximo de quo ego dixi ipsum fuisse locutum; & addit quod possibile proximum secundum doctorem non principietur ab intellectu, sed à voluntate diuina: sed Respondeo, hoc potius esse falsum; nam cum ad voluntatem & omnipotentiam diuinam spectet res producere, & hæc non possit res alias producere quam possibles, nec ipsas etiam posset nisi cognosceretur quia nihil potest voluntas nisi cognitum, & eo ipso quo cognoscuntur, statim voluntas possit velle eas producere, ac consequenter producere, manifestum est, quod habent esse possibile proxime ab illa cognitione & non ab omnipotentia aut voluntate.

Addit præterea Doctorem vocare illud esse diminutum participatum suo modo, & quidem est; sed quid inde? numquid non potest esse participatum suo modo, quatenus est aliquid quod non potest poni à parte rei absque dependentia à Deo, & quatenus habet similitudinem aliquam cum aliqua perfectione diuina ex sua ratione formali?

Addo denique, me non credere esse vllum vnquam Scotistam qui non admittat & esse diminutum creaturarum ab æterno, & non fateatur illud esse medium inter ens rationis, cui repugnat realis existentia & ens reale, quauis multi videantur dicere quod sit ens rationis, in aliquo alio sensu, vnde sine dubio mea doctrina de illo esse creaturarum, præterquam quod dicam illud non haberi principiativè ab intellectu diuino, est communissima & absque controuersia omnium Scotistarum, quidquid dicat Maftrius; quem rogo tamen ex ratione agere si possit, & non ex Autoritate vt sæpe ante rogaueram.

Vltius tamen Maftrius eadem disput. n. 36. conatur probare falsum esse quod esse possibile creaturarum competat ipsis à se, & non à Deo principiativè. Sed nihil adducit responsione dignum, & cui vnusquisque non solum ex dictis, sed prorsus ex ipsismet terminis proprii discursus respondere non possit.

Deinde n. 39. soluit mea fundamenta quibus mouebat ad existimandum quod creaturæ non haberent esse possibile remotum seu fundamentale, de quo loquebar, ab intellectu diuino, & etiam asserit ea desumpta ab aliis Authoribus, quasi ipsemet ea excogitare non possem. Sed hoc parui momenti est. Videamus an recte illa soluerit à quocumque desumpta sunt.

Ad primum consistens in hoc: quod obiectum scientiæ speculatiuæ non sit per eam, creaturæ vero secundum esse possibile sunt subiectum scientiæ speculatiuæ diuinæ, ergo non sunt per ipsam. Respondet maiorem esse veram de obiecto primario non de secundo, quale est omne ens creatum: nam secundarium non præsupponitur diuinæ cognitioni: sed potius per ipsam re-

cipit esse: quia vt vult Doctor 2. d. 1. q. 1. creaturæ apud Diuinum intellectum non sunt prius intelligibiles quā intellectæ cum non sunt prius formaliter in memoria quam in Dei intelligentia, & ideo dicuntur obiectum secundarium: & ratio, inquit, est, quia alias non essent obiectum secundarium.

Contra quia prorsus est eadem ratio de obiecto primario & secundo quantum ad hoc: nam eo ipso quo scientia aliqua est speculatiua alicuius obiecti non debet illud obiectum facere: & certe sicut, licet res existentes sint obiectum secundarium intellectus diuini, non tamen recipiunt esse existentia ab illo: ita quamuis creaturæ quoad esse possibile essent obiectum secundarium intellectus diuini, non tamen propterea deberent recipere illud esse ab ipso. Quod si etiam non constaret aliunde quod obiectum primarium intellectus deberet habere esse suum independentem ab intellectu, profecto non posset probari ex eo quod esset primarium quod non posset ab ipso produci seu habere illud: vnde prorsus impertinens est illa distinctio obiecti primarij & secundarij. Ad illud quod dicit creaturas non esse prius intelligibiles quam intelligantur, quia alias non essent obiectum secundarium.

Respondeo, id esse falsum, nam quamuis essent intelligibiles ex se, modo non possent intelligi nisi prius intelligeretur aliud, omnino essent obiecta secundaria vt est euident: sed creaturæ quamuis essent ex se intelligibiles (vt sane sunt, quia alias non possent intelligi) tamen non possent intelligi à Deo, quin prius intelligeretur essentia diuina aliqua prioritate: ergo eo non obstante essent obiecta secundaria. Confirmatur hoc, quia ipsemet intellectus diuinus est obiectum secundarium suum & idem est de aliis attributis quæ tamen certe non habent esse suum à scientia diuina, vt est euident, nec quidem esse intelligibile.

Quod ad auctoritatem Scoti attinet, Resp. cum loqui de intelligibilitate quam haberent ex eo quod haberent esse in memoria, vt patet ex ipsismet Verbis, non vero de intelligibilitate quam haberent ex se. Voluit ergo tantum quod creaturæ non debeant esse in memoria diuina per speciem aliquam sui, antequam intelligantur, quod nihil facit ad rem.

Ad secundum consistens in hoc quod in illo priori, quo scientia Dei terminatur ad obiectum primarium, creaturæ habent esse possibile, ergo non habent esse possibile ab intellectu diuino.

Respondet Maftrius, creaturam ante terminationem scientiæ diuinæ nullum habere esse proprium & formale in Deo.

Contra, quia non quæritur, an habeat esse in Deo sed an in semetipso habeat esse possibile in illo priori; & omnino apparet quod sic, quia alias non possent postea intelligi per modum possibili.

Voluit fortassis dicere quod neque in seipsis vllum esse formale haberent pro illo priori, sed quod haberent tantum in illo priori esse suum virtualiter & radicaliter in essentia diuina. Sed nec hoc etiam sufficit, quia nisi ex se formaliter non repugnarent pro illo priori, profecto non continerentur virtualiter aut radicaliter in essentia diuina, nec possent postea intelligi per modum possibili.

Ad tertium nempe: Quod si Deus per impossibile non cognosceret creaturas, sed posset eas tanquam causa naturaliter agens producere in tempore, haberent esse possibile ab æterno; & quod non possent sic produci, sed debeant prius cognosci; non oritur ex natura ipsarum, sed ex perfectione ac modo agendi propterea competenti Deo.

Summa responsionis ipsius est, quod in eo casu sequeretur quod creaturæ haberent esse possibile obiectum, sed non Logicum, quia Logicum originatur ab intellectu.

Contra quia in hac ratione petit principium quod enim controuertitur est, an esse possibile Logicum habeatur ab intellectu.

Deinde

Deinde certè tum non haberent repugnantiam, & nihil absurdius videri possit quam quod ideo non repugnent quia intelliguntur.

Ad quartum: nempe quod esse, quod creaturæ haberent pro illo priori, quo scientia diuina terminatur ad obiectum primum, esset distinctæ rationis ab esse Chymæræ & consequenter, cum non esset realiter existens, deberet esse aliud medium non habens esse ab intellectu diuino.

Respondet negando antecedens, quia tum non haberent creaturæ esse nisi esse causæ.

Contra quia nisi ipsæ essent ex se possibiles potius quam Chymæræ, profecto neque haberent esse in causa potius quam Chymæræ habent.

Ad quintum: nempe quod nisi creaturæ haberent esse aliquod ex seipsis independentem ab intellectu diuino, non esset ratio, cur homo esset possibilis potius quam Chymæra quia utrumque intelligit Deus per modum, obiecti secundarij.

Respondet, quantum collegi ex *numeris* 37. & 39. ad quos responsionem remittit, negando sequelam, quia lapis habet ex se formaliter non repugnare; Chymæra non item; sed contra, quæto à quo habeat principiativæ quod dicat non repugnantiam: si dicas quod ab intellectu: cur similiter Chymæra non haberet non repugnantiam: si dicas quod ex ipsamet natura sua intrinseca & non ex intellectu: Ergo habetur intentum. Et sanè ex terminis apparet ridiculum quod homo habeat etiam principiativæ esse possibile remotum, seu entitatem in qua non est repugnantia ex eo quod intelligatur à Deo, quid enim facit ad hoc intellectus?

Ad ultimum denique, nempe quod creatura non possit habere esse creaturæ ex eo quod intelligatur; quia alias filius Dei esset creatura, quia intelligitur ab intellectu diuino, & habet esse ab illo.

Respondet, quod sicut creatura accipit esse simpliciter à voluntate diuina, ita habeat esse secundum quid ab intellectu, & cum dicitur quod non possit accipere esse creaturæ ab intellectu, quia filius Dei producit per intellectum, ita, inquit, posset dici quod creatura non haberet esse creaturæ à voluntate quia Spiritus sanctus procedit à voluntate qui non est creatura.

Vnde ait inspiciendum quid tribuitur à diuino intellectu vel voluntate productio, si esse necessarium non erit creatura, si esse non necessarium erit creatura.

Contra, quia ut omitam quod non sit inconueniens, sed necessarium admittere quod nō ideo creatura sit talis, quia producit per voluntatem, quia alias certè Spiritus sanctus esset creatura, sed quia producit, aut potest produci contingenter & ipsamet est contingens: si non ideo est creatura quia producit ab intellectu, aut voluntate, sed quia ab illis recipit esse contingens ut vult Mastrius; quæto vnde habeat homo, verbi gratia, quod recipiat esse contingens ab intellectu potius quam Deus, nisi quia ex se habet tale esse, etiam si non principietur neque intelligeretur ab intellectu? Vnde si Deus esset talis naturæ ut non posset intelligere creaturam nisi in tempore, profecto non minus verum esset quod ab æterno creatura non repugnet: Ergo non ab intellectu diuino habet principiativæ quod non repugnet.

QVÆSTIO VI.

De suppositualitate, ac personalitate.

57. **H**anc quæstionem, quæ hic ab omnibus tractari solet, quia personalitas & suppositualitas est complementum existentie naturæ substantialis, fusè examinaui, in *commentario ad quæstionem secundam distinctionis quintæ libri tertij Sententiarum*; vnde huc pro studentium commoditate mutato ordine transferenda iudicavi, quæ maioris sunt momenti: & quia plurimæ sunt difficultates, seorsim illas proponam.

Sed in primis aduertendum est? Authores communiter idem omnino intelligere per personam & suppositum, nisi quod *persona* inuoluat semper naturam rationa-

lem, seu intellectualem ita, ut nulla res dicatur persona, quæ non sit substantia intellectualis; *suppositum* vero dicitur non solum de substantiis intellectualibus, sed aliis etiam tam viventibus, quam non viventibus; tam propriè enim Bucephalus, & quilibet alius particularis equus, ac lapis, dicitur suppositum, quàm Petrus & quilibet particularis homo. Ex quo patet suppositum se habere ad personam quasi superius ad inferius, quia quælibet persona est suppositum, quodlibet autem suppositum non est persona. Vnde quemadmodum ab animali ad hominem non valet subsistendi consequentia, sicut valet ab homine ad animal, quandoquidem non sit verum dicere, est animal, ergo est homo: verum autem sit, est homo, ergo est animal: ita à supposito ad personam non valet subsistendi consequentia: valet autem à persona ad suppositum: nam sequitur benè, est persona, ergo suppositum: non autem sequitur, est suppositum, ergo est persona.

58. *Verum* quia hæc differentia oritur præcisè ex natura, quam habet res, quæ dicitur suppositum, aut persona: non verò ab entitate superaddita naturæ, quæ entitas vocatur personalitas, seu suppositualitas, siue sit positiua, siue negatiua: propterea aduertunt Authores, quod eadem omnino entitas, à qua habet Petrus, verbi gratia, formaliter constitui persona, si afficeret naturam non intellectualem, verbi gratia, lapideam, non constitueret personam, sed suppositum: vnde denominatio personalitatis in entitate superaddita naturæ singulari, est denominatio extrinseca, desumpta à natura, quam afficit; quando scilicet illa natura est rationalis, seu intellectualis: & hinc oritur, quod ad indagandum naturam suppositi seu personæ, proptèr distinguitur persona à natura singulari, nihil conducatur hæc differentia.

Vnde quod resolveretur quoad hoc de persona, equè currit de omni supposito, & è contrà: nam quamuis aliquod suppositum ita distinguatur ab omni persona, ut non possit dici persona, tamen illa differentia, ut iam dixi, oritur ex natura singulari, quam includit: non vero ex illa differentia, quam dicit, quatenus habet esse aliquod distinctum ab esse illius naturæ singularis. Quandoquidem ergo in præsentem examinamus, quid sit illud distinctum, quod persona dicit, & quod non dicit natura singularis, qua singularis est, indifferenter possumus accipere nomen personæ & suppositi, personalitatis & suppositualitatis, non curando de differentia, quam habent inter se ex ratione naturæ, quam includunt: quæ differentia, & valde facile intelligitur, & non deseruit villo modo ad soluendam difficultatem præsentem, nec ad intelligendum Incarnationis mysterium, in ordine ad quod præcipue agitur de hac re.

59. *Aduertendum secundò*, duas definitiones personæ proponi satis communiter à Doctoribus. *Vna est Boëtij libro de Duabus Naturis; Persona est rationalis natura indiuidua substantia*; quæ coincidit cum illa, quam habet *Zacharias Episcopus Chrysopolitanus*. in Præfatione ad sua Commentaria ad quatuor Euangelia, dicens: *Est enim persona substantia rationalis indiuidua*; quæ etiam vituri *Leontius Abb. 1. Altera est Richardi 4. Trinit. c. 22. Persona est intellectualis natura incommunicabilis existentia*. Et his duabus descriptionibus, *Doctor 1. dist. 23. q. 1. n. 14.* dicit secundam exponere, seu corrigere primam. Cuius ratio est, quod secundum primam anima rationalis separata esset persona, quandoquidem esset rationalis naturæ indiuidua substantia, hoc est substantia rationalis indiuidua. Sed quamuis hoc verum sit, spectatis verbis præcisè: tamen si intelligatur prima descriptio ad mentem Boëtij, qui intellexit per naturam, non quæcumque naturam, sed completam in esse singulari: & per rationale idem quod per intellectualem ut sic quod est commune Deo, Angelis, & hominibus; & per indiuiduum, singulare incommunicabile: Si inquam, hoc modo intelligatur, prima definitio conuenit in re cum secunda. Quamuis autem in his definitionibus non definiatur suppositum ut sic, nulla enim ex illis potest cōuenire supposito

Differētia personæ & suppositi

Eadem formaliter entitas posset esse personalitas & suppositualitas. Dux definitiones personæ.

Utæque in re cōueniunt.